

Opinnäytetyö AMK

Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma

Toimitilapalvelut

2012

Nicola Jäppinen

Joni Muurikainen

KÄYTTÄJÄLÄHTÖINEN TILASUUNNITTELU

– CASE: KUPITTAAN KAMPUS

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma | Toimitilapalvelut

Kesäkuu 2012 | 49

Ohjaaja: Anna-Liisa Lindström

Nicola Jäppinen

Joni Muurikainen

KÄYTTÄJÄLÄHTÖINEN TILASUUNNITTELU

- CASE: KUPITTAAN KAMPUS

Tämä opinnäytetyö tarkastelee Turun ammattikorkeakoulun Kupittaan kampuksen käyttäjälähtöisyyttä opiskelijan näkökulmasta. Opinnäytetyössä tarkastellaan myös uudisrakennushankkeen etenemistä käyttäjän näkökulmasta, sekä jo toteutunutta kampushanketta Porvoossa. Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esiin opiskelijoiden tarpeet ja toiveet tulevaan kampukseen liittyen sekä antaa ideoita Turun ammattikorkeakoululle Kupittaan kampuksen suunnittelutyön tueksi.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys pohjautuu käyttäjälähtöiseen tilasuunnitteluun sekä uudisrakennushankkeen vaihekuvaukseen. Käyttäjälähtöisen tilasuunnittelun avulla pyritään kartoittamaan eri käyttäjäryhmien tarpeet sekä tuomaan ne esiin jo suunnitteluvaiheessa. Uudisrakennuksen vaihekuvaus helpottaa rakennuttajan sekä käyttäjän välistä vuorovaikutusta.

Metodeina on käytetty teemahaastatteluja, havainnointia sekä tulevaisuusverstasta. Teemahaastattelujen ja havainnoinnin avulla on kartoitettu opiskelijoiden nykyistä fyysistä opiskeluympäristöä sekä heidän henkilökohtaisia näkemyksiään toimipisteiden tiloihin ja palveluihin liittyen. Tulevaisuusverstaan avulla kartoitettiin opiskelijoiden näkemystä tulevaisuuden kampuksesta.

Yhteenvedon voidaan sanoa, että toimivan rakennuksen taustalta löytyy huolellisesti toteutettu tarveselvitys. Tarveselvitykseen sisältyy eri käyttäjäryhmien tarpeiden perinpohjainen analysointi sekä heidän osallistaminen sen suunnittelutyöhön. Suunnittelutyön kannalta oleellista on myös tiivis yhteistyö käyttäjien sekä eri suunnittelijoiden välillä. Käyttäjien tarpeiden selkiytymättömyys johtaa usein rakennuksen huonoon suunnitteluun sekä käytettävyyteen.

ASIASANAT: käyttäjälähtöinen tilasuunnittelu, teemahaastattelu, tulevaisuusverstaas, Porvoon Campus, osallistaminen

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Hospitality Management | Facilities Management

June 2012 | 49

Instructor: Anna-Liisa Lindström

Nicola Jäppinen

Joni Muurikainen

USER-ORIENTED SPACE PLANNING

– CASE: KUPITTA CAMPUS

The idea for the present bachelor's thesis came up in a conversation with Marita Antikainen in May 2011. The subject is topical at the moment because the planning phase of the new campus starts in 2013. Students were selected as the target group of the study because both of the authors are themselves students.

The present thesis focuses on the new campus which the Turku University of Applied Sciences is going to build at Kupittaa. The main focus is on user-oriented space planning from the students' point of view. The main aim is to explore the students' needs and requirements for the new campus. Another important aim is to give advice and ideas to the Turku University of Applied Sciences regarding the planning of the facilities for the new campus.

The theoretical framework of this thesis is based on user-oriented space planning and steps while constructing a new building. The idea of user-oriented space planning is to find out the needs and expectations that different user groups might have. The step description while constructing a new building facilitates the communication between the builder and the user. Another important part of the theoretical framework was based on physical learning environment in the future.

The data were gathered through theme interviews, observation and a future workshop. The students in Porvoo campus and in the Turku University of Applied Sciences were asked different questions because the campus in Porvoo has already been built whereas the Turku University of Applied Sciences is still planning to build one. The future workshop, which was aimed only for the students, was carried out in the Turku University of Applied Sciences. Its main goal was to find out about the students' ideas regarding the new campus.

In conclusion it can be stated that a carefully made study of the needs plays a very important role while planning a new building and helps to explore the needs and expectations of the user groups. It is also necessary to involve the users in the planning work because it helps the designers and architects to plan better functioning buildings. An insufficiently done study of needs might lead to mistakes in planning and later on it can manifest itself as poor usability. In the future, it is necessary to see a building as one big changeable space.

KEYWORDS: user-oriented space planning, theme interview, Porvoo Campus, future workshop, inclusion

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KÄYTTÄJÄLÄHTÖINEN TILASUUNNITTELU	7
2.1 Käyttäjälähtöisyyden huomiointi kiinteistön suunnittelussa	9
2.2 Fyysisen opiskeluympäristön suunnittelu	10
3 METODIT	13
3.1 Haastattelu	13
3.2 Havainnointi	14
3.3 Tulevaisuusverstas	14
4 CASE KAMPUS KUPITTA	18
4.1 Uudisrakennushankkeen vaiheet	20
4.1.1 Tarveselvitys ja hankesuunnittelu	20
4.1.2 Rakennussuunnittelu, rakentaminen ja käyttöönotto	21
4.2 Turun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysjohtajan ajatuksia uudesta kampushankkeesta	22
4.3 Opiskelijoiden tulevaisuusverstas	24
5 TURUN AMMATTIKORKEAKOULU	26
5.1 Turun ammattikorkeakoulu, Ruiskatu 8	26
5.2 Turun ammattikorkeakoulu, Sepänkatu 1 ja 2	29
6 PORVOON CAMPUS	32
6.1 Suunnittelutyö	33
6.2 Hankesuunnittelu	35
6.3 Campuksen käyttöönotto	37
6.4 Opiskelijoiden kokemuksia	38
7 YHTEENVETO	40
8 POHDINTA	42
LÄHTEET	43

LIITTEET

Liite 1. Kysymyksiä Turun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysjohtaja Ari Putkoselle 14.11.2011.

Liite 2. Kysymyksiä Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön johtajalle Iris Wiitakorvelle sekä Haaga-Helian ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön johtajalle Lis-Marie Enroth-Niemelle 1.11.2011.

Liite 3. Kysymyksiä Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön opiskelijajärjestön edustajille 1.11.2011.

Liite 4. Kysymyksiä Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille Ruiskadulla ja Sepänkadulla 8.11. ja 9.11.2011.

KUVAT

Kuva 1. Pienryhmätyöskentelyä tulevaisuusverstaassa

Kuva 2. Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun ja Sepänkadun toimipisteet sinisellä värillä, tuleva Kupittaaan kampus vihreällä.

Kuva 3. Pienryhmätyöskentelyn tuloksia

Kuva 4. Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun toimipisteen julkisivu

Kuva 5. Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun toimipisteen käytävä

Kuva 6. Turun ammattikorkeakoulun Sepänkadun toimipisteen käytävä

Kuva 7. Porvoon campuksen aula

Kuva 8. Porvoon campuksen neuvotteluhuone ja taustalla ryhmätyötila

KUVIOT

Kuvio 1. Käyttäjän tarpeista määräytyvät tilaominaisuudet (Partanen 2003, 23)

1 JOHDANTO

Opiskeluympäristö on yhdistelmä fyysistä ympäristöä, psyykkisiä tekijöitä ja sosiaalista kanssakäymistä, jotka muodostavat oppimisen ja opiskelun mahdollistavan kokonaisuuden eli koulun (Perkiö-Mäkelä ym. 2006, 11). Opiskeluympäristöjen suunnittelu ja rakentaminen perustuu tiettyihin väestöllisiin sekä taloudellisiin vaikuttajiin ja arkkitehtuurisiin opetukselle tyypillisiin piirteisiin (Woolner, Pamela. *Future Schools: Design of Learning Spaces*,10). Edellä mainittujen tekijöiden vaikutus lopputuloksena olevaan kampukseen tulee ottaa huomioon ennen rakentamista tapahtuvassa suunnitteluvaiheessa. On oleellista pyrkiä arvioimaan käyttäjien vaatimuksien ja tarpeiden suhde edellä mainittuihin vaikuttajiin sekä piirteisiin opiskeluympäristön toteutuksessa.

Tulevan kampuksen suunnittelutyö etenee vuosien 2012- 2013 aikana, mutta kartoitusta eri käyttäjäryhmien tarpeista ei ollut opinnäytetyön alkaessa tehty. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja henkilöstön ajatuksia uudesta kampuksesta sekä kerätä tietoa Porvoossa olevasta Haaga-Helian kampuksesta. Opinnäytetyön tutkimusosa toteutettiin syksyn 2011 aikana ja kirjallinen osa saatettiin loppuun keväällä 2012.

Opinnäytetyöllä ei ole suoranaista toimeksiantajaa, minkä vuoksi meillä oli lähtötilanteessa vapaat kädet aiheen rajauksen sekä työn toteuttamisen suhteen. Työn tuloksista olivat kiinnostuneet Turun kaupungin Tilakeskus, Turun ammattikorkeakoulu sekä kampussuunnittelutyöryhmä. Työ on ajankohtainen, sillä Turun ammattikorkeakoulun kampushanke on etenemässä hankesuunnitteluvaiheeseen. Työn tavoitteena on antaa näkökulmaa tulevan kampuksen suunnittelutyöhön.

Tutkimusmenetelminä on käytetty haastatteluja, havainnointia ja tulevaisuusverstasta sekä aiheeseen liittyvää lähdemateriaalia. Työn tulokset on esitelty Turun kaupungin Tilakeskukselle sekä Turun ammattikorkeakoulun suunnitteluryhmän jäsenille ja ne luovutetaan Tilakeskuksen sekä kampuksen suunnitteluryhmän käyttöön.

2 KÄYTTÄJÄLÄHTÖINEN TILASUUNNITTELU

Tilasuunnittelun toteuttamiseksi rakennuksen omistajalta ja suunnittelijoilta vaaditaan käyttäjien huomioonottamista sekä kykyä nähdä loppukäyttäjien lisäksi myös tilapalveluiden toimijat tilojen käyttäjinä. Toimijoiden vaatimukset tulisi ottaa huomioon ja tilapalveluiden toiminnalliset kuvaukset olisi hyvä olla mukana hanke- ja rakennussuunnittelussa varhaisesta vaiheesta asti. Näin ei kuitenkaan usein ole ja virheratkaisut saattavat myöhemmin aiheuttaa lisäyksiä kiinteistön hoito- ja huoltomenoihin koko rakennuksen käyttöiän ajalle. Toimimattomat tilat ovat myös este palveluprosessin kehittämislle ja aiheuttavat työn ylimääräistä kuormittavuutta. (Partanen, E. 2003. s.22–27)

Tilapalveluiden tarkoitus on tarjota mielihyvää ja hyvinvointia käyttäjille sekä edistää kiinteistön käytettävyyttä ja tehokasta toimintaa. Toimivissa tiloissa voidaan käyttää tehokkaita ja tarkoituksenmukaisia työskentelytapoja ja välineitä ja työolosuhteet ovat tärkeä menestystekijä yritykselle. Toimintoja suunnitellessa tulee toimitilajohtajan olla tiiviissä yhteistyössä ydintoiminnan kanssa, jotta saadaan tietoon kiinteistön käyttäjien todelliset tarpeet. Myös palveluorganisaatioiden tulee kartoittaa aktiivisesti ydintoiminnan tarpeita ja tarjota palveluita muuttuvien olosuhteiden mukaan. Käyttäjien tarpeiden kartoitus on tässä vaiheessa tärkeää ja tilapalvelujen toimintoja ja niiden edellyttämiä tilavaatimuksia voidaan selvittää esimerkiksi haastatteluilla ja kyselyillä. Tilapalveluissa toimivat henkilöt ovat parhaita asiantuntijoita arvioitaessa tilapalvelujen toimivuutta palvelujen näkökulmasta. (Partanen, E. 2003. s.22–27)

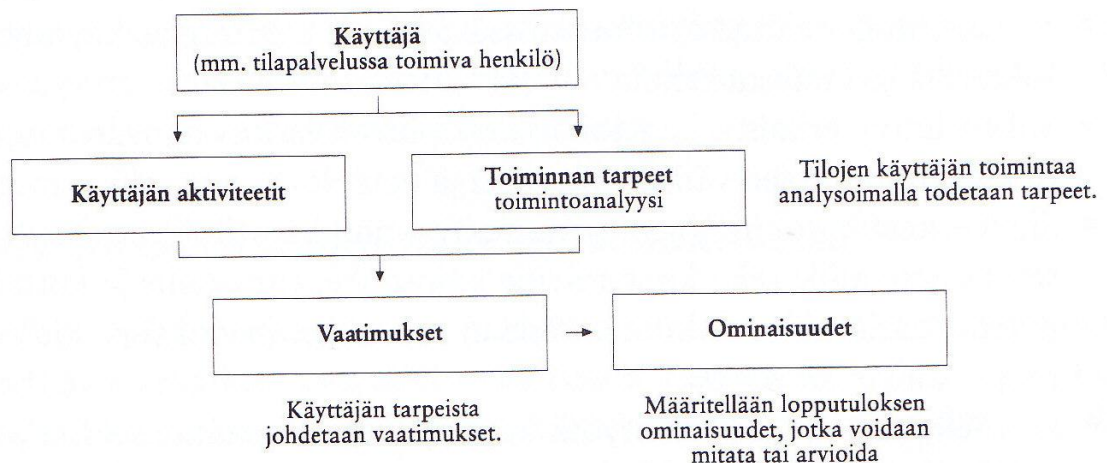
Loppukäyttäjän lisäksi myös palveluyrityksen vaatimukset on otettava huomioon, sillä palveluyrityksen työntekijät ovat yhtäläillä kiinteistön käyttäjiä ja tilojen toimivuudella on suuri merkitys palvelun liiketoiminnalle. Palvelutoimintojen kartoittamisen pohjalta voidaan selvittää palveluun liittyvien tilojen toiminnalliset vaatimukset. (Partanen, E. 2003. s.22–27)

Käytettävyyden kriteereinä ovat terveellisyys ja turvallisuus, toimivuus ja toiminnallinen monipuolisuus, joustavuus, kestävyys ja ylläpidettävyys. Koettavuuden

kriteereinä ovat orientoitavuus, virikkeisyys, suhde rakennettuun ympäristöön ja luonnon ympäristöön, esteettisyys kokonaisuutena ja yksityiskohdissa. (Partanen, E. 2003. s.9–25)

Yrityksen tai organisaation toiminnan suunnittelu yhdistetään rakennuksen toimivuuden suunnitteluun. Oleellista on siis suunnitella tilat toimintaa vastaaviksi ja mahdollistaa toiminnan kehittäminen uusien tilojen myötä. Organisaation strategia antaa suuntaviivat toiminnalle. Alkutilanteessa ei siis vielä määritellä itse lopputuotetta vaan ne asiat jotka tilojen tulee mahdollistaa. (Partanen, E. 2003. s.22–27)

Toimivuuasajattelu pakottaa käyttäjän miettimään mitä hän todella tarvitsee. Edellytetyjä vaatimuksia voidaan kuvailla joko verbaalisesti (miten kohde käytännössä toimii) tai määrittelemällä ominaisuuksien mitattavat arvot vaihtelurajoihin. Tilasuunnittelun vaikutukset ulottuvat rakennuksen koko elinkaaren ajalle ja se pyrkii ottamaan huomioon muuntojoustavuuden tarpeen. Oleellista on hyvä yhteistyö käyttäjien ja eri suunnittelijoiden välillä. Käyttäjälähtöisyyden toteutumisen kannalta on oleellista, että kaikki käyttäjäryhmät on otettu huomioon jo suunnitteluvaiheessa. (Partanen, E. 2003. s.22–27)

Kuvio 1. Käyttäjän tarpeista määräytyvät tilaominaisuudet (Partanen 2003, 23)

2.1 Käyttäjälähtöisyyden huomiointi kiinteistön suunnittelussa

Käyttäjien eli asiakkaiden tarpeiden ja toiveiden huomioimisesta käyttäjälähtöisesti on tullut merkittävä kilpailutekijä rakennus- ja kiinteistöalalla. Tämän kehityksen myötä suurin osa kiinteistöihin liittyvistä palveluista on ulkoistettu yrityksen ydintoimintoihin keskittymisen myötä. Kiinteistöpalveluiden ulkoistamisen mukana on kehitetty uusia rakennuksen laadun ja toiminnallisuuden arviointimenetelmiä. (Kärnä ym. 2010. s.2)

Kärnä ym. mukaan rakennus- ja kiinteistöalalla koko rakennusprosessin lopputuotteen eli kiinteistön laatua ei arvioida kokonaisvaltaisesti ihmisten eli käyttäjien tarpeista lähtien. (Kärnä ym. 2010. s.12) Tähän viitaten Kupittaa kampuksen suunnittelutyössä käytettävien teknisten asiantuntijoiden lisäksi on oleellista huomioida käyttäjien tarpeet ja toiveet kampuksen toiminnallisuuden ja tulevaisuuteen sijoittuvan elinkaaren edistämiseksi.

Kiinteistö tai rakennus on olemassa tyydyttääkseen käyttäjänsä moninaisia tarpeita. Käytettävyyden kertoo siitä, miten jokin tuote tai palvelu soveltuu sille tarkoitettun kohderyhmän tarkoituksenmukaiseen toimintaan. Käytettävyyden merkityksen huomaa yleensä silloin, kun jokin asia ei toimi niin kuin sen pitäisi tai jos mietitään miten jonkin itsestään selvän asian voisi tehdä toisella tavalla ja samalla helpommin.

Käytettävyyden huomioiminen on ensisijaisen tärkeää käyttäjälähtöisessä tilasuunnittelussa, kun halutaan tehdä tiloista mahdollisimman helppokäyttöisiä ja käyttäjän toimintaa tukevia sekä edesauttavia. Kupittaa kampuksen toimintaa ajatellen käyttäjien tyytyväisyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta tilat olisivat käyttäjäystävällisiä nyt ja tulevaisuudessa. Aiempia kokemuksia hyvistä ja huonoista ratkaisuista käytettävyyden ja kohderyhmän tarpeiden tyydyttämisestä on haastavaa hyödyntää rakentamisessa johtuen rakentamisen projektimaisesta luonteesta. (Kärnä ym. 2010. s.15 ja 16)

Kärnä ym. mukaan rakennuksen laadun evaluointia tilan käyttäjän tarpeiden näkökulmasta kuvaa Maslowin (1943) tarvehierarkian kaltainen malli, jossa tär-

keimmät tekijät on jaettu kolmeen tasoon, joista ensimmäiseen sisältyy terveellisyys, varmuus ja turvallisuus. Toinen taso pitää sisällään funktionaalisuuden, tehokkuuden sekä työhallinnan. Kolmanteen tasoon kuuluu psykologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja esteettinen toiminta.

Käyttäjän odotusten ja kokemusten täyttyminen tai ylittyminen rakennetun tilan suhteen edellyttää kyseisen käyttäjän tarpeiden ja toiveiden ymmärtämistä. (Kärnä ym. 2010. s.17) Käyttäjän odotusten tulee siis olla tunnistettuja sekä hallittuja, jotta ne voidaan ymmärtää ja sitä myöden ottaa huomioon tilan suunnittelussa. Tässä työssä selvitetään yhden käyttäjäryhmän eli opiskelijoiden tarpeita ja toiveita tulevan kampuksen tilojen ja palvelujen suhteen. Kyseisen käyttäjäryhmän eli opiskelijoiden tarpeiden huomiointi on lukuisten keskustelujen perusteella Kupittaa kampuksen suunnitteluryhmän tärkeä tavoite.

2.2 Fyysisen opiskeluympäristön suunnittelu

Opetustilojen koko, muoto ja peruskalustus eivät ole juurikaan muuttuneet viimeisen sadan vuoden aikana. Vallitseva perusrakenne opetustiloissa perustuu frontaalipedagogiseen ajatteluun, jolloin opetusta annetaan luokan edestä perinteisiä apuvälineitä käyttäen. Suurin syy opetustilojen muuttumattomuuteen löytyy koulujen suunnittelu- ja rakentamiskulttuurista. Koulujen suunnittelusta ja rakentamisesta vastuussa olevat tahot eivät tunnista loppukäyttäjien tarpeita, eikä heillä ole teoreettista tietoa tai käytännön kokemusta koulujen muuttuneesta toimintaympäristöstä. (Kuuskorpi, M. 2012. s.4,17,23,27)

Fyysisellä opiskeluympäristöllä on merkittävä vaikutus opiskelijan oppimistapahtumaan ja siellä tapahtuvaan sosiaalisten suhteiden muodostumiseen. Yksipuoliset tilaratkaisut hidastavat toimintakulttuurin uudistamista ja vaikeuttavat opettajien ja opiskelijoiden mahdollisuutta hyödyntää uusia opetus- ja oppimisprosesseja. Virheet opetustilojen tilasuunnittelussa vaikuttavat negatiivisesti myös oppimistoiminnan kehittymiseen. Fyysisen oppimisympäristön odotetaan tarjoavan monimuotoisia tilaratkaisuja, jotka palvelisivat paremmin erilaisten opetusmenetelmien tarpeita. Koulun fyysisen oppimisympäristön merkitys on jäänyt

vähäiselle huomiolle, kun kouluja on rakennettu tai peruskorjattu. (Kuuskorpi, M. 2012. s.4,17,23,27)

Tulevaisuuden opiskelutilassa voi toimia samanaikaisesti useampia opetusryhmiä ja opetuksen ohjaajia. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää monitoimisia tiloja, joiden kalustus sekä nykyaikaiset tekniset laiteratkaisut tukevat oppimis- ja opetusprosesseja. Vaikka koulujen neliömäärää ei voida kasvattaa merkittävästi, voidaan tilojen käyttömahdollisuuksia monipuolistaa innovatiivisemmän ajattelun avulla. Esimerkiksi aula- ja kirjastotiloja voidaan yhdistää monitoimialueeksi ilman tilamäärän varsinaista kasvattamista. Myös erilaiset laboroinnit ja taideaineet, ja niiden vaatimat suuremmat pöytäpinta-alat, voidaan toteuttaa samoissa tiloissa. (Kuuskorpi, M. 2012. s.5,166,167)

Marko Kuuskorven tekemän tutkimuksen mukaan nykyiset tila- ja laiteratkaisut eivät tue nykyistä opetus- ja oppimistoimintaa, vaan heikentävät merkittävästi koulujen mahdollisuutta edistää toimintakulttuurin kehittämistä. Kuuskorven mukaan tulevaisuuden oppimisympäristöjä tulisi suunnitella innovatiivisesti, eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden. Tulevaisuudessa oppilaitosten tulisi kehittää oppimisympäristöjä yhdessä sidosorganisaatioidensa kanssa. Tämä kehityssuunta helpottaisi opiskelijoita työelämään siirtymisessä, koska työskentelytavat olisivat tuttuja jo opiskeluajoilta. (Kuuskorpi, M. 2012. s.17,19)

Käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua on korostettu osana suunnitteluprosessia, koska rakennusinvestointien arvoa ei tule mitata arvonnousuna vaan rakennusten käytettävyyden arvon kautta. Käyttäjälähtöistä tilasuunnittelua tulisi toteuttaa pitkällä tähtäimellä, koska rakennusten elinikä on useita kymmeniä vuosia. Marko Kuuskorven tekemän tutkimuksen mukaan käyttäjällä on kyky visioida fyysisiä oppimisympäristöratkaisuja, mikäli käyttäjälähtöiselle ajattelulle annetaan mahdollisuus suunnitteluvaiheessa. Suomessa oppimisympäristöjen suunnittelu- ja rakennusprojektit toteutetaan pääsääntöisesti tilaa-tuottaja-mallin mukaisesti, mikä vähentää loppukäyttäjän mahdollisuutta vaikuttaa omaan työympäristöönsä. (Kuuskorpi, M. 2012. s.29,171)

Nuikkisen (2005, s.49) mukaan laadukas koulu on tarkoituksenmukaisesti mitoitettu ja se lisää fyysistä terveyttä ja turvallisuutta. Koulu toimii myös monipuolisena kulttuurikeskuksena ja mahdollistaa tutkivan oppimisen sekä innovatiivisen ajattelun kehittymisen. Rakennuksen tulisi olla esteettinen ja sen pitäisi toimia joustavasti ja monipuolisesti erilaisia työtapoja sekä vuorovaikutustilanteita tuken.

3 METODIT

Tässä opinnäytetyössä käytettäviksi tutkimusmenetelmiksi valikoituivat haastattelu, havainnointi sekä tulevaisuusverstaas. Valitun tutkimuskohteen vuoksi oli tarkoituksenmukaista käyttää työssä laadullisia tutkimusmenetelmiä aiheen edellyttäessä ideointia, avointa keskustelua sekä ajattelua. Vilkan mukaan laadullisista tutkimusmenetelmistä voidaan saada tutkimusaineistoksi ihmisen puhetta, arkistomateriaalia sekä valokuvia. (Vilka, H. 2005. 100-101).

3.1 Haastattelu

Haastattelu on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä. Opinnäytetyössä käytettiin teemahaastattelua, jossa aihepiirit eli teemat olivat ennalta tiedossa ja ne toimitettiin haastateltaville etukäteen. Teemahaastattelu tuottaa useimmiten kvalitatiivista aineistoa ja Hirsjärven (2004. 36) mukaan teemahaastattelu mahdollistaa lisäkysymysten esittämiseen haastattelun aikana, jolloin menetelmä on joustavampi tarjoten mahdollisuuden tarkennuksiin haastattelun aikana. Perusteen haastattelun valinnalle tutkimusmenetelmäksi oli menetelmän lomaketutkimusta parempi vastausprosentti Hirsjärvi, S. 2004. 36).

Tehdyt teemahaastattelut nauhoitettiin, jotta aineistoa voitiin analysoida mahdollisimman tarkasti ja saada opinnäytetyön näkökulmasta oleellinen tieto tallennettua. Haastattelusta saatu aineisto koostui haastatteluun osallistuneiden opiskelijoiden ja asiantuntijoiden mielipiteistä. Haastateltuilta pyydettiin suostumus haastattelujen nauhoittamiselle.

Tehtyjen haastattelujen tavoitteena oli selvittää ammattikorkeakoulussa opiskelevien opiskelijoiden mielipiteitä heidän nykyisestä opiskeluympäristöstään sekä heidän toiveitaan ja tarpeitaan tulevaa opiskeluympäristöä ajatellen. Opiskelijoiden lisäksi haastateltiin Kupittaan kampuksen suunnitteluprosessiin liittyviä asiantuntijoita.

3.2 Havainnointi

Havainnointia käytettiin tutkimusmenetelmänä, koska tavoitteen saavuttamiseksi oli oleellista tutkia opiskeluympäristöjä visuaalisesta näkökulmasta. Vilkan (2005,44–46) mukaan havainnointimenetelmässä tutkittava kohde määritellään etukäteen ja havainnointi on suunnitelmallista.

Opinnäytetyössä havainnointi oli tarkkailevaa eli kohteen ulkopuolista havainnointia (Vilka 2006, 42). Tehdyt havainnot valokuvattiin Porvoon Campuksella sekä Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun ja Sepänkadun toimipisteissä.

Tutkijan roolissa emme itse osallistuneet tarkkailevaan havainnointiin (Grönfors 1985, 90) Havainnoimme sitä, miten ihmiset käyttivät tilaa ja suhtautuivat opiskeluympäristössä oleviin elementteihin (Anttila 1996, 224).

Havainnointiin käytettiin jäsenneiltyjä tutkimuskysymyksiä:

- Miten ihmiset käyttävät tilaa?
- Miten tila tukee opiskelijan jokapäiväistä työskentelyä?
- Millainen on opiskeluympäristö ammattikorkeakoulussa?
- Miten tehdyt havainnot liittyvät toisiinsa?

Opiskeluympäristöjä kuvattiin Porvoon Campuksella sekä Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun ja Sepänkadun toimipisteissä. Luvasta kuvata sovittiin etukäteen asianomaisten tahojen kanssa. Kyseinen sopimus edellytti, että yksityishenkilöiden kasvokuvat peitetään, jos julkaisemme kyseisen kuvan työsämme, ilman kuvassa olevan henkilön suostumusta.

3.3 Tulevaisuusverstaas

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa tulevaisuuden opiskeluympäristöä opiskelijoiden näkökulmasta. Tarkoituksena oli löytää mahdollisimman avoimen, mutta samalla luovaan ajatteluun kannustavan tutkimusmenetelmän. Tarkoituksena oli löytää keinot, joiden avulla voisimme vaikuttaa nyt tehtäviin ratkaisui-

hin, joilla on M. Aaltosen mukaan vaikutusta tulevaisuudessa olevaan todellisuuteen. (Aaltonen 2012, Turun Sanomat 1.4.2012, 19)

Tulevaisuusverstasta käytettiin ajatuksien, ideoiden sekä mielipiteiden keräämiseksi opiskelijoilta. Kyseisen menetelmän valinnassa riskinä oli se, että kummallakaan verstaan järjestäjistä ei ollut aiempaa kokemusta tulevaisuuden tutkimuksen menetelmistä metodeina. Edellä mainitusta riskistä huolimatta käyttäjien toiveita tulevaisuuden kampuksella päätettiin kartoittaa tulevaisuusverstaan avulla, sillä ”varmuus lisääntyy siitä, että rakennetaan useita kosketuspintoja muutokseen ja tulevaisuuteen” (Aaltonen 2012, Turun Sanomat 1.4.2012, 19). Kupittaaan kampuksen tavoitteena on olla muuntojoustava kokonaisuus, joten halusimme ajoittaa tulevaisuusverstaan aikajanan vuoteen 2040, sillä Aaltonen toteaa, että toiminta 15 tai jopa 50 vuoden säteellä mahdollistaa sopeutumisen tuleviin muutoksiin paremmin.

Tulevaisuusverstaas kokoaa tietystä teemasta kiinnostuneita ihmisiä yhteen. Verstaas tarjoaa mahdollisuuden mielipiteen esiintuomiseen tuottaen materiaalia päätöksenteon aluksi. Verstaassa esiin tulleita ratkaisuja voidaan hyödyntää teemaan liittyvässä päätöksenteossa (Rubik, Anja. Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali, TOPI.)

Tulevaisuusverstaan ajallinen kesto vaihtelee työpäivästä useisiin kuukausiin riippuen käsiteltävästä teemasta ja osallistujista. Osallistujien enimmäismäärä on 20 henkilöä, jotta osallistuminen olisi mahdollisimman vuorovaikutteista ja jokaisen ääni saadaan kuuluville verstaan myötä. Liian pienen ryhmäkoon myötä ideat ja näkökulmat eivät tule esille tarvittavan monipuolisesti. Tulevaisuusverstaaseen pyrittiin saamaan 10–20 osallistujaa. Tulevaisuusverstasta voidaan verrata aivoriiheen, jonka avulla voidaan löytää vähäisiä ennakkomerkkejä tulevasta muutostarpeesta. Tämä mielessä lähdimme työstämään verstaasta saadaksemme opiskelijoiden ideoita niin megatrendien kuin heikkojen signaalien muodossa. (Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali, TOPI. Rubik, A.)

Tulevaisuusverstaas valittiin yhdeksi tutkimusmenetelmäksi, koska osallistujilla ei tarvitse olla tietämystä kyseenomaisesta verstaastyöskentelystä. Kyseinen me-

netelmä valikoitui käyttäjien eli opiskelijoiden mielipiteiden ja tarpeiden kartoittamiseen haastattelujen rinnalla, sillä kyseessä oli osallistujille osittain vieras tulevaisuuteen sijoittuva teema, johon ideoita ja näkemyksiä etsittiin. (Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali, TOPI. Rubik, A.)

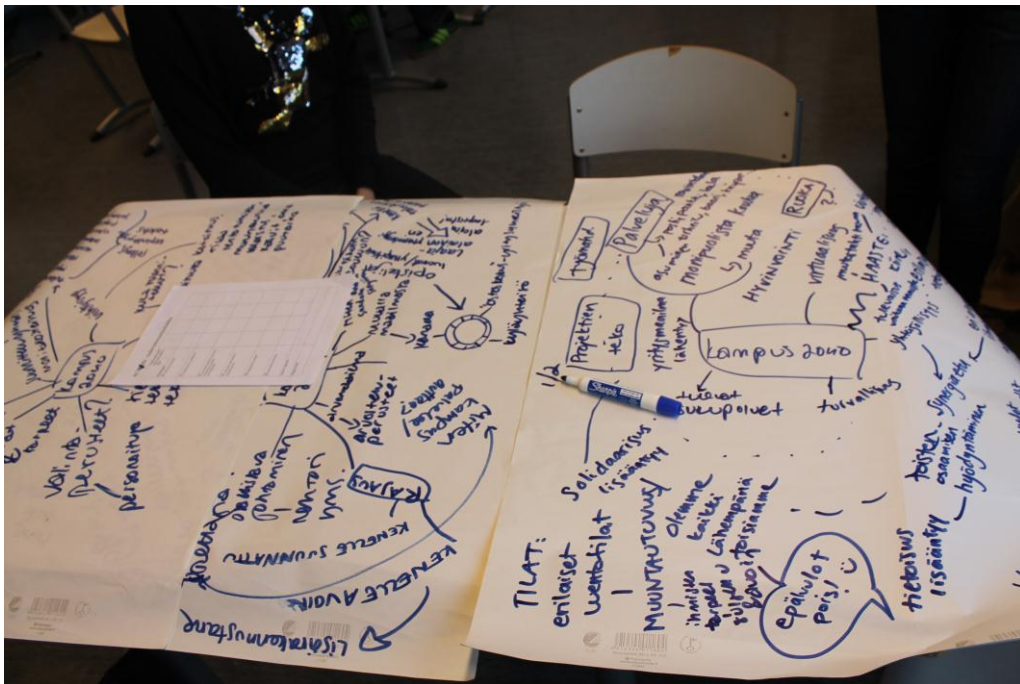
Metodin haasteena oli saada hankittua opiskelijoita osallistumaan kuusituntiseen verstaaseen, mihin osallistuminen oli vapaaehtoista. Osallistamisen apuna käytettiin Turun ammattikorkeakoulun intranetin eli sisäisen verkon ilmoituspaltta, minkä avulla ilmoitus tapahtumasta saatiin näkyviin kaikille Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille.

Tulevaisuusverstaas järjestettiin 16.11.2011 Turun ammattikorkeakoulun Lemminkäisenkadun toimipisteessä. Tavoitteena oli hankkia 12–20 osallistujaa, jotka voisivat olla paikalla kuuden tunnin ajan. Turun ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan eli TUO:n mainosti tulevaisuusverstaasta, jotta tapahtumaan saataisiin osallistujia tarvittava määrä. Ilmoittautuneita henkilöitä oli yhteensä kahdeksan kappaletta, joista kaikki saapuivat paikalle.

Tilaisuus alkoi opinnäytetyön ohjaajan Anna-Liisa Lindströmin pitämällä esittelyllä tulevaisuusverstaasta menetelmänä. Esittelyn jälkeen osallistujista muodostettiin kolme pienryhmää, jotka kokosimme eri koulutusohjelmien opiskelijoista. Vähäisen osallistujamäärän vuoksi osallistuimme myös itse pienryhmätyöskentelyyn. Ryhmien muodostamisen jälkeen kerroimme taustaa opinnäytetyöstämme sekä esittelimme teeman, jonka pohjalta ryhmätyöskentely aloitettiin. Alla olevassa kuvassa opiskelijat hahmottelevat tulevaisuuden kampusta.

Kuva 1. Opiskelijoiden pienryhmätyöskentelyä tulevaisuusverstaassa

Kuva 2. Pienryhmätyöskentelyn tuloksia

4 CASE KAMPUS KUPITTAAN

Turun ammattikorkeakoulun hallitus teki keväällä 2010 esityksen Untamonkadun ja ICT-talon väliin tulevasta 35 000m²:n uudisrakennuksesta. Hanke hyväksyttiin Turun ammattikorkeakoulun hallituksen toimesta vuoden 2012 talousarvioon, vuosien 2013–2015 taloussuunnitelmaan sekä Kupittaaan kampusalueen pitkän tähtäimen suunnitelmaan vuosille 2016–2021. (Turun kaupunki 2012)

Kampus-alueen yhtenäisyys toisi synergiaetuja, joka näkyisi tehokkaampana palvelujen tuottamisena sekä kustannustehokkaampana tilojen käyttönä. Tämä lisäisi Turun ammattikorkeakoulun vetovoimaisuutta ja yhteisöllisyyttä tulevaisuudessa. Kampus on osa suurempaa investointikokonaisuutta, minkä tarkoituksena on myös nostaa Kupittaaan alueen vetovoimaisuutta ja siten lisätä kaupungin omistusten arvoa alueella.

Uuden kampuksen myötä Turun ammattikorkeakoululta vapautuu tiloja Ruiskadulta ja Sepänkadulta toisen asteen käyttöön. Näin ollen Kupittaaan kampus mahdollistaa toisen asteen opetustoiminnan keskittämisen Ruiskadulle ja Sepänkadulle. Kyseiset toimipisteet vaativat peruskorjauksen, jotta ne soveltuvat uuden käyttäjän tarpeisiin ja vaatimuksiin.

Valtiosihteeri Jouni Kosunen (TS, 24.2.2012) arvioi, että nykyistä ”asetelmaa luokkahuoneessa voi hyvin verrata kirkkosaliin: oppi annetaan edestä ja ylhäältä ja se otetaan vastaan hiljaa penkeissä istuen”. Onko tämä se tapa, jolla tulevaisuuden opiskeluympäristöjä suunnitellaan huolimatta opiskelutavan jatkuvasta muutoksesta, johon viitataan kun puhutaan Suomessa suunniteltavan oppimisympäristöjä oppimista edistäviksi tiloiksi. (TS. 24.2.2012)

Kuva 3. Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun ja Sepänkadun toimipisteet sinisellä värillä, tuleva Kupittaan kampus vihreällä

Kupittaan kampuksen kustannusarvioksi on alustavasti määritelty noin 95 miljoonaa euroa ja sen sijaan opetustoiminnan jatkaminen nykyisissä tiloissa tulisi kustantamaan noin 75 miljoonaa euroa. Tilakeskus on tehnyt hankkeelle alustavan aikataulun, jonka mukaan suunnittelutyö tehdään vuosien 2012–2013 aikana. Rakennustyöt alkavat suunnitelman mukaan vuoden 2014 aikana ja ne olisi tarkoitus saada päätökseen vuoden 2017 aikana. (Turun kaupunki 2012)

4.1 Uudisrakennushankkeen vaiheet

Suurten rakennushankkeiden toteuttaminen Suomessa on ollut pitkälti rakennusalan ammattilaisten käsissä. Ammattilaisten ja ei-ammattilaisten, rakennuttajan ja käyttäjän, välinen rajapinta on jäänyt vähäiselle huomiolle. Rakennus- alalla on selkeät standardit, joiden mukaan rakennus rakennetaan, mutta alalta puuttuu standardi, joka edellyttäisi käyttäjän tarpeiden ja vaatimuksien huomiointia. Rakennusalan ammattilaiset tarjoavat helposti valmiita ratkaisuja lähihistoriasta, kun käyttäjät ja omistajat eivät osaa pukea tarpeitaan tavoitteiksi. Näkökulmien kohtaamattomuuden takia, tavoitteet ohitetaan tutuiksi tulleilla, valmiilla ratkaisuilla. Käyttäjän tarpeiden selkiytymättömyys johtaa puutteelliseen suunnitteluun, suunnitelmien muutoksiin ja usein rakennusten huonoon käytettävyyteen. Epämääräinen tavoitteenasettelu johtaa usein kustannusten nousuun suunnittelu ja rakennusvaiheessa. Tässä luvussa tarkastellaan rakennushanketta kokonaisuudessaan, mutta painotuksena on hankesuunnittelu käyttäjän näkökulmasta. (Partanen, E.2003, s.62,63.; Pennanen, A. 1999. s.11)

4.1.1 Tarveselvitys ja hankesuunnittelu

Tarveselvitysmenettelyä on käytetty lähinnä vain julkisen hallinnon rakennushankkeissa. Yksityissektorilla menetelmää ei ole juurikaan käytetty, koska se on koettu byrokraattiseksi. Rakennushankkeelle tarveselvitys ja hankesuunnittelu toimivat päätöksentekoasiakirjana sekä suunnitteluohjeena. Näissä asiakirjoissa asetetaan hankkeelle omistajan ja käyttäjän toiminnalliset, tekniset, taloudelliset sekä esteettiset tavoitteet. Hankesuunnitteluvaiheen perusteellisella valmistelulla voidaan varmistaa, että rakennussuunnitteluvaihe etenee ilman suurempia yllätyksiä ja lisäkustannuksia. Hankesuunnittelun onnistunut toteuttaminen vaatii kokemusta ja näkemystä rakennushankkeesta sekä eri alojen ammattilaisten yhteistyötä. (Partanen, E.2003, s. 17–19; Pennanen, A. 1999 s.16)

Käyttäjän tilatarveselvitykseen kuluva aika voi vaihdella muutamasta viikosta useaan vuoteen. Suurin syy tähän on osapuolien välinen pohdinta tarpeiden ja

tavoitteiden sisällöstä. Suunnittelutyön kannalta on kuitenkin oleellista, että selvitykset ovat tehty riittävän kattavasti ja huolellisesti. Käyttäjän tarpeiden selvittäminen on jäänyt pitkälti käyttäjälle itselleen, vaikka vuorovaikutteinen haastattelutilanne antaisi suunnittelijalle hyvän kokonaiskuvan käyttäjän tarpeista ja toiveista. Myös käyttäjän sitouttaminen hankesuunnitteluvaiheen tavoitteisiin jää usein satunnaiseksi. Palveluliiketoiminnan edustajat ovat harvoin mukana hankesuunnittelussa ja heidän näkökulmansa puuttuu yleensä myös suunnittelu- ja rakennusvaiheista. (Partanen, E.2003 s. 17–19; Pennanen, A.1999 s.16)

4.1.2 Rakennussuunnittelu, rakentaminen ja käyttöönotto

Ennen suunnittelutyön aloittamista suunnittelija ja rakennuttaja käyvät läpi hankesuunnitelmassa esitetyt lähtökohdat ja tavoitteet. Rakennussuunnittelussa tulevat tilat hahmotellaan piirustuksiksi sekä selostuksiksi. Suunnittelutyön tavoitteena on löytää käyttäjän tarpeita tyydyttävä tilaratkaisu. Suunnitteluvaiheen aikana omistaja ja käyttäjä valvovat asetettujen tavoitteiden toteutumista. Näihin tavoitteisiin pääsemistä käsitellään käyttäjäkokouksissa. (Partanen, E.2003 s. 19–20; Pennanen, A.1999 s.)

Rakennusvaiheessa rakennetaan itse fyysinen kiinteistö. Rakennusvaiheen aikana sekä omistaja että käyttäjä valvovat asetettujen tavoitteiden toteutumista. Teknisten työmaakokousten lisäksi tulisi pitää myös erillisiä käyttäjäkokouksia, joissa osapuolet voisivat neuvotella mahdollisista muutoksista ja ongelmista rakentamiseen liittyen. (Partanen, E.2003 s. 19–20; Pennanen, A.1999 s.)

Rakennuksen luovutusvaiheen yhteydessä rakennusaikainen tieto siirretään omistajan ja käyttäjän haltuun. Näin he pystyvät seuraamaan, että rakennus toimii suunnitelmissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Sähköisen huoltokirjan lisäksi tulisi luoda käyttäjän käsikirja, jossa olisi kuvaus oikeaoppisesta kiinteistön ylläpidosta sekä käytöstä. Teknisen takuukatselmuksen lisäksi olisi hyvä kehittää rakennuksen toimivuuskatselmuksen, jossa projektin eri osapuolet yhdessä arvioisivat hankkeen toteutusta. (Partanen, E. 2003 s. 19–20; Pennanen, A.1999 s.16–17)

4.2 Turun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysjohtajan ajatuksia uudesta kampushankkeesta

Turun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysjohtajalle Ari Putkoselle esitetyt haastattelukysymykset käsittelivät Kupittaaan kampushankkeelle asetettuja tavoitteita, eri käyttäjäryhmien tarpeiden huomioimista sekä visiota kampuksesta. Ari Putkonen toi haastattelun aikana esiin tiettyjä teemoja, jotka tulee huomioida kampuksen suunnitteluvaiheessa.

Putkosen mukaan projektin tavoitteena on saada aikaan hyvä ja toimiva kampusympäristö, jossa yhteisöllisyys perustuu tietoisesti tehtyihin ja tuettuihin toimenpiteisiin. Toinen tavoite on yhdessä tekemisen kulttuurin vahvistaminen. Kampukseen tehtävästä investoinnista tulisi Putkosen mukaan saada hyötyä mahdollisimman monella rintamalla kiinteistön elinkaaren aikana. Alussa asetettujen tavoitteiden konkretisointi hankkeen edetessä osoittaa sen, mitkä kaikista tavoitteista osoittautuvat realistisiksi.

Kampushanke on ensimmäinen laatuaan Turun ammattikorkeakoulussa, joten se on suunnitteluhaaste, jossa tulee pyrkiä huomioimaan kaikkien käyttäjien eli sidosryhmien tarpeet rakennuksen elinkaaren ajalla. Näitä tarpeita voitaisiin priorisoida esimerkiksi sen mukaan, miten useasti sidosryhmät käyttävät eri tiloja. Tarpeet tulee käydä systemaattisesti läpi, jotta mikään tarve ei unohdu suunnitteluvaiheessa. Käyttäjien turvallisuus on haaste tilojen ja ympäristöjen ollessa avoimia ilman suuria pääsyrajoituksia.

Putkonen kertoi osallistamisen olevan tärkeämpää kuin itse lopputulos, sillä osallistaminen johtaa myönteiseen ja aktiiviseen suhtautumiseen lopputulosta kohtaan. On tärkeää tiedostaa, että johdon ja oppilaiden mielikuva kampuksesta voi lähteä helposti eriytymään, minkä vuoksi jatkuva vuoropuhelu on tärkeää mielikuvan yhtenäisenä säilymisen kannalta. Putkonen nosti esiin kysymyksen ”Onko meillä nyt ilmassa ne oikeat käsitteet, jotka pitäisi olla?”. Vastauksen tulee olla myöntävä käsitteiden sekä termien yhteisymmärryksestä lähtien.

Turun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysjohtaja Ari Putkosen mukaan suunnitteluprosessin neljä päävaihetta ovat:

1. Yhteisten käsitteiden löytäminen, mitä kuvaavat ja mitkä rajaavat suunnittelun kohdetta?
2. Mallit ja konseptit suunnittelun kohteesta (rakennusteknisesti: kuinka kohde sijoittuu kaavaan, kuinka monta kerrosneliötä, montako kerrosta ja huonetta) Tulee huomioida myös sisältö eli tulisi konseptoida uutta tapaa tehdä työtä, opiskella ja tuottaa innovaatioita
3. Prosesseista puhuminen, millä prosessilla (vaiheittaisella etenemisellä) hanke viedään läpi? Millä joukolla tehdään, minkälaisessa verkostossa sekä millaisella yhteistyökuviolla?
4. Implementointivaihe on suunnitelmien todeksi tekemistä, joka tarkoittaa rakennushankkeessa rakentamista, sisustamista ja kalustamista. Kolme aiempaa vaihetta ovat tärkeimpiä lopputuloksen kannalta. (Putkonen, A. 14.11.2011)

4.3 Opiskelijoiden tulevaisuusverstaas

Tulevaisuusverstaan teemana oli visio Kupittaaan kampuksesta vuonna 2040. Rohkaisimme opiskelijoita ajattelemaan innovatiivisesti ja tuomaan keskusteluissa esiin vilsimpiäkin teemaan liittyviä ideoita ja ajatuksia. Opiskelijat saivat itse päättää heille tärkeimmät aihealueet liittyen annettuun teemaan. Alla luetellut tarpeet on kerätty pienryhmissä työstetyistä miellekartoista. Saatu aineisto on jaettu palvelu- ja tilatarpeisiin sekä muihin esiin nousseisiin toiveisiin.

Uuden kampuksen palvelutarpeita:

- Posti
- Pankki
- Kansaneläkelaitos
- Vaihtoehtoisia ruokailumahdollisuuksia
- Yksityisiä/opiskelijoiden ylläpitämiä kahviloita
- Kauppa
- Baari
- Urheilumahdollisuudet
- Asumismahdollisuudet
- Uraohjaus
- Ajanmukainen kirjasto
- Terveystenhoolto
- Opintopsykologi

Uuden kampuksen tilatarpeita:

- Erilaiset luentotilat
- Tilojen muuntojoustavuus
- Projektityöskentelytilat
- Viihtyisyys
- Virikkeellisyys
- Yhteisöllisyyttä tukeva keskuspuisto

- Vihreys/kasvillisuus
- Ajanviettopaikka
- Palveluita
- Opiskelijajärjestöjen tilat keskitettynä
- Erikoistilat keskitettynä yhdelle alueelle

Muita toiveita uuteen kampukseen liittyen:

- Koulutusohjelmien välinen yhteistyö
- Yritysten toimitiloja ja toimintaa kampuksella
 - Työelämäohjaus- ja neuvonta
- Palvelutarjonnan lisääntyminen Kupittaaan alueella
 - myös ulkopuolisille tahoille suunnattua
- Nykyistä tiiviimpi yhteistyö valmistuneiden opiskelijoiden kanssa

5 TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Turun ammattikorkeakoulu on perustettu vuonna 1992, jolloin se aloitti Turun väliaikaisena teknillisenä ammattikorkeakouluna. Nykyisen ammattikorkeakoulun perustana ovat Turun teknillinen oppilaitos, Turun ammatti-instituutti, Turun kauppappilaitos, Turun taiteen ja viestinnän oppilaitos sekä Turun terveydenhuolto-oppilaitos. 20-vuotisen historiansa aikana se on kasvanut yhdeksi maan vetovoimaisimmaksi ammattikorkeakouluksi. Nykyään siellä opiskelee noin 9500 opiskelijaa ja päätoimista henkilökuntaa on noin 800. Turun ammattikorkeakoulun keskeisenä tehtävänä on tarjota työelämää ja yrittäjyyttä kehittävää koulutusta, tutkimus- ja kehitystyötä sekä organisaatioiden kokonaisvaltaista kehittämistä. Turun ammattikorkeakoulun pääasiallinen vaikutusalue on Varsinais-Suomi. Turun ammattikorkeakoulu on päätenyt määritysprosessissaan viiteen arvoon: asiakaslähtöisyys, ammatillisuus, tuloksellisuus, yhteisöllisyys ja vaikuttavuus. Näistä arvoista kaksi tai kolme, laskentatavasta riippuen, kuuluu suomalaisten yritysten yleisimpiin arvoihin. (Turun ammattikorkeakoulu)

Ruiskadun ja Sepänkadun kiinteistöjä esitellään, jotta lukija saisi kuvan tämän hetkisestä opiskeluympäristöstä. Porvoota esitellään, koska se on uusin campus mitä Suomeen on rakennettu. Porvoon campuksen käyttäjien kokemukset olivat meille tärkeitä. Porvoon campuksen suunnitteluprosessista saatiin myös paljon arvokasta kokemusta.

5.1 Turun ammattikorkeakoulu, Ruiskatu 8

Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun kiinteistön omistaa Turun kaupungin Tilaliikelaitos. Ruiskadun toimipisteen ensimmäinen osa valmistui vuonna 1979 ja uudempi puoli vuonna 1990. Toimipisteessä opiskeli 1835 henkilöä vuonna 2009. (Prestos07FM. 2009.)

Ruiskadun kiinteistössä toimii Turun ammattikorkeakoulun lisäksi Turun ammatti-instituutti. Kiinteistön pinta-ala on 22 240 neliömetriä, josta Turun ammattikor-

keakoulu vuokraa noin 16 000 neliometriä käyttöönsä. Tiloissa toimii bioanalytiikan, ensihoidon, fysioterapian, hoitotyön, radiografian ja sädehoidon, sosiaalialan, suun terveydenhuollon sekä toimintaterapian koulutusohjelmat. (Pres-tos07FM. 2009)

Kuva 4. Vuonna 1979 valmistuneen Turun ammattikorkeakoulun Ruiskadun toimipisteen julkisivu

Vierailimme Ruiskadun toimipisteessä 8.11.2011. Tavoitteenamme oli tutkia tämän hetkistä opiskeluympäristöä havainnoimalla, valokuvaamalla sekä haastatteleamalla Turun Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita, TSTS ry:n jäseniä. Haastattelimme kahta järjestön jäsentä, Toni Järvistä ja Janna-Riia Koivua.

Haastattelussa nykyinen opiskeluympäristö koettiin kohtuulliseksi kiinteistön tilojen käytettävyyden osalta ja navigointi tiloissa on helppoa selkeiden opasteiden johdosta. Ruiskadun toimipisteen sijaintia pidettiin negatiivisena, koska se sijaitsee kaukana keskustasta ja muista ammattikorkeakoulun toimipisteistä. Toimipiste on kuitenkin helposti saavutettavissa keskustasta tultaessa. Toimipiste on avoinna kello 20 asti, mutta aukioloajat koetaan riittämättömiksi, koska ovet sulkeutuvat kello 16.

Opiskelijat kaipasivat useampia opiskelijaravintoloita, minkä seurauksena tarjonta olisi laajempaa. Projektitiloja ja tietokonehuoneita pitäisi opiskelijoiden mukaan olla enemmän. Langattoman internetin toimivuuteen tulisi kiinnittää huomiota. Nykyisissä toimipisteissä tukipalveluja on riittävästi, mutta niiden toimintaa tulisi kehittää. Tukipalveluilla tarkoitetaan tässä kohtaa ravintola- ja kahvipalveluja, opintotoimistoa, kirjastoa, opintojen-ohjausta sekä vahtimestaripalveluja. Kiinteistöstä löytyy liikuntahalli, uima-allas ja kuntosali, mutta ne ovat harvoin opiskelijoiden käytettävissä.

Yritysyhteistyö on tällä hetkellä vähäistä. Lukuvuoden aikana toteutetaan keskimäärin yksi pilottimuotoinen projekti ulkopuoliselle taholle. Opinnäytetöistä suurin osa tehdään toimeksiantona Turun yliopistolliselle keskussairaалalle tai Turun kaupunginsairaалalle. Yritysyhteistyö koetaan työllistymistä edistävänä tekijänä. Yhteisöllisyyden puuttumiseen vaikuttaa luokkamuotoinen opetus ja yhteisten opintojen vähäinen määrä. Opiskelijat toivovat yhteisöllisyyden lisääntyvän koulun sisällä.

Kuva 5. Ruiskadun toimipisteen käytävä

5.2 Turun ammattikorkeakoulu, Sepänkatu 1 ja 2

Turun ammattikorkeakoulun Sepänkadun kiinteistöt sijaitsevat osoitteissa Sepänkatu 1 ja 2. Sepänkatu 1 on rakennettu 1966 ja 1991–1993. Sepänkatu 2 on rakennettu vaiheittain vuosien 1903 ja 1947 välillä. Näissä Turun kaupungin omistamissa tiloissa pinta-alaa on yhteensä 21 360 m². (Prestos07FM. 2009.)

Sepänkadun toimipisteen koulutusohjelmia ovat kestävä kehitys, rakennustekniikka, restaurointi, rakennusalan työnjohto, auto- ja kuljetustekniikka, kone- ja tuotantotekniikka, muotoilu, myyntityö, rakentaminen, tuotantotalous sekä ympäristöteknologia. Opiskelijat tuottavat Sepänkadulla seuraavia palveluita opintoihinsa liittyen: autoteknilliset mittaukset, kartoitus- ja mittauspalvelut, moottorimittaukset, pako- ja savukaasuanalyysit, lämmönsiirtoanalyysit, pikamallinnukset, siltojen laadunvarmistuskokeet sekä veneiden mallikokeita. (Prestos07FM. 2009.)

Vieraillessamme Sepänkadun toimipisteessä 9.11.2011 haastattelimme muotoilijoiden sekä ympäristö- ja luonnonvara-alan opiskelijoiden koulutusalahdistyksen jäseniä.

Nykyinen opiskeluympäristö ei ole opiskelijoiden mielestä viihtyisä ilmanvaihdon ongelmien ja tilojen lämpötilaerojen takia. Muotoilijoiden työtilat on sijoitettu erilleen, mikä hankaloittaa opiskelijoiden työskentelyä. Työtilat eivät myöskään ole inspiroivia. Opettajien työhuoneet ovat heikosti saavutettavissa, koska niiden sijaintia ei ole keskitetty millään perusteella.

Sepänkatu on helposti saavutettavissa, mutta parkkeeraus on ongelmallista parkkipaikkojen vähyyden takia. Tietokoneluokkien käyttöaste on korkea koulupäivien aikana ja tietokoneita on käytävillä liian vähän, minkä vuoksi tulostaminen on hankalaa.

Yritysyhteistyötä on opiskelijoiden mielestä paljon projektien ja erilaisten hankkeiden kautta. Lisäksi muotoilijaopiskelijoilla on oma toimintakeskus nimeltä Auraamo, joka toimii yhteistyötahona elinkeinoelämän ja opiskelijoiden välillä.

Koulutusohjelmien välinen yhteistyö rajoittuu yhteen tulosalueen sisäiseen projektiin opintojen alussa, vaikka Sepänkadun toimipisteessä on osaamista insinöörien, tradenomien sekä muotoilijoiden aloilta.

Tiloihin navigointi rakennuksen sisällä on alussa hankalaa, mutta helpottuu tilojen tullessa tutuksi. Pääaulassa oleva kartta koetaan informatiiviseksi. Vanhalla puolella liikkuminen on mahdotonta liikuntarajoitteisille henkilöille hissien puuttumisen, portaiden sekä kynnysten takia. Kiinteistö on suojeltu kohde, joten hissien rakentaminen kyseiseen kohteeseen ei onnistu.

Kuva 6. 1900 -luvun alkupuolella rakennetun Turun ammattikorkeakoulun Sepänkadun toimipisteen käytävä

Tukipalveluiden toimivuutta opiskelijat kommentoivat kertomalla opintotoimiston aukioloaikojen olevan suppeita, koulun aukioloaikojen olevan epäselvät puuttuvan informaation takia ja aulapalvelun toiminnasta ei ole tiedotettu riittävästi.

Koulun kirjasto puolestaan koettiin tukipalveluna riittäväksi ja hyväksi aukiolo-
taan, palvelualltiudeltaan sekä valikoimaltaan.

Muiden tukipalveluiden tarpeista esiin nousi liikuntamahdollisuuksien tarjoami-
nen, postilaatikko, kirjakauppa, pankkiautomaatti, laajempaa ruokailutarjontaa
sekä interaktiivinen infopiste luokkien varaus- ja käyttötilanteesta.

ATK- ja projektitiloja tulisi uudella kampuksella olla enemmän ja näitä tiloja tulisi
pystyä varaamaan tietyiksi ajanjaksoiksi tarpeen mukaan. Tämän hetkiset tilat
eivät houkuttele jäämään työskentelemään koululle oppituntien ulkopuoliseksi
ajaksi. Tilojen suunnittelussa tulisi opiskelijoiden toiveen mukaan ottaa huomi-
oon eri koulutusohjelmien erityistarpeet.

Tällä hetkellä yhteisöllisyys ei ole Sepänkadulla nähtävissä tai koettavissa, sillä
toimipisteessä on koulutusohjelmien välisiä kuppikuntia ja eri koulutusohjelmat
on keskitetty eri puolille kiinteistöä. Sepänkadulle muista toimipisteistä muutta-
neiden koulutusohjelmien opiskelijat ovat kokeneet yhteisöllisyyden vähenty-
neen muuton myötä. Opiskelijoiden mukaan vähäinen yhteistyö koulutusohjel-
mien välillä ei edistä yhteisöllisyyttä. Muotoilijaopiskelijoiden mukaan yhteinen
työpaja luo yhteisöllisyyden tunnetta koulutusohjelman sisällä.

Tulevaisuudessa uudella kampuksella tulisi edesauttaa ajatusta ”meidän kaikki-
en yhteisestä Turun ammattikorkeakoulusta Kupittaaan kampuksella”. Opiskelija-
järjestöjen toiminta olisi hyvä keskittää samaan paikkaan synergiaedun edistä-
miseksi. Poikkitieteellisyyteen tulisi kannustaa kurssitarjottimen valinnanlaajuu-
della. Opintomatkat ovat opiskelijoiden mukaan yhteisöllisyyttä lisäävä tekijä.

6 PORVOON CAMPUS

Porvoon campukselle tehdyn vierailun tavoitteena oli tutustua moderniin koulurakennukseen sekä uuteen opiskeluympäristöön. Vierailun tarkoituksena oli selvittää käyttäjien kokemuksia uudesta campuksesta sekä saada tietoa hankkeesta kokonaisuutena.

Laurea ammattikorkeakoulun strategiaan asetetut arvot vuosille 2010–2015 ohjaavat organisaation toimintaa ja valintoja. Kyseiset toimintaa ja valintoja ohjaavat arvot ovat yhteisöllisyys, sosiaalinen vastuullisuus ja luovuus. Porvoon campuksen suunnittelutyön pohjalta toteutettu tilojen avoimuus sekä läpinäkyvyys edesauttavat yhteisöllisyyden muotoutumista ja kehittymistä arvojen ohjauksessa organisaation toimintaa. (Laurea viitattu 5.12.2011)

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu perustaa toimintaansa vastuulliseen liiketoimintaan. Pedagogiseen strategiaan kuuluu ”oppiminen työelämän kanssa” sekä ”tutkiva ja kehittävä oppiminen”, joka tarkoittaa opettajien vapautta toteuttaa strategiaa sopivaksi katsomalla tavalla. Projektioppiminen on läsnä jokapäiväisessä opiskelussa enemmän Porvoon kampuksella kuin muissa Haaga-Helian toimipisteissä. (Haaga-Helian strategia viitattu 5.12.2011)

Vuonna 2011 toimintansa aloittaneella (viitattu 5.12.2011) Porvoon kampuksella työskentelee noin 1300 opiskelijaa ja 100 henkilökunnan jäsentä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun koulutusohjelmista matkailua ja liiketaloutta voi opiskella suomeksi, ruotsiksi sekä englanniksi. (Porvoon campus, Laurea ammattikorkeakoulu viitattu 5.12.2011) Laurea ammattikorkeakoulussa voi opiskella hoitotyön koulutusohjelmassa. (Porvoon campus, Laurea ammattikorkeakoulu viitattu 5.12.2011)

Kuva 7. Vuonna 2010 valmistuneen Porvoon campuksen aula

Haastattelimme Haaga-Helia ja Laurea ammattikorkeakoulujen Porvoon yksiköiden johtajia sekä kolmea Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijakunnan edustajaa vierailumme aikana 1.11.2011. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna ja sitä ohjanneet kysymykset löytyvät liitteistä. Näiden haastattelujen sisältöä on havainnollistettu alla olevissa luvuissa 7.1. ja 7.2. Kappaleissa 7.3 ja 7.4 kerrotaan Porvoon campushankkeen etenemisestä.

6.1 Suunnittelutyö

Porvoon campusta johtavat yhteistyössä Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön johtaja Iris Wiitakorpi sekä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön johtaja Lis-Marie Enroth-Niemi. Heille esitetyt kysymykset liittyivät pääasiassa campukseen ja sen toimintaan, eikä suoraan jompaankumpaan ammattikorkeakouluun. Tässä luvussa kerrotaan heidän näkemyksiään liittyen

campuksen suunnitteluprosessiin sekä toimivuuteen, kun campuksen käyttöönotosta on kulunut noin yksi vuosi.

Suunnitteluryhmissä oli mukana henkilökuntaa ja opiskelijoita molemmista ammattikorkeakouluista. Tämän lisäksi suunnitteluryhmiin kuului arkkitehtitoimiston suunnittelijoita, sisustussuunnittelijoita, tilasuunnittelun asiantuntijoita sekä kaupungin kehitysyhtiön edustajia. Suunnitteluryhmiä perustettiin kartoittamaan eri käyttäjäryhmien tarpeita sekä tiettyjen kokonaisuuksien, esimerkiksi opintotoimiston, suunnittelua varten. Campuksen suunnitteluun vaikutti uusi pedagoginen malli, joka ohjasi myös suunnitteluryhmien toimintaa. Suunnittelutyöhön osallistuneet henkilöt tekivät vierailuja uudentyyppisiin työtiloihin eri puolille Suomea saadakseen ideoita ja näkemyksiä suunnittelutyön tueksi. Ammattikorkeakoulujen ulkopuolelta tulleet suunnittelijat ja asiantuntijat kutsuttiin mukaan yksikkökokouksiin sekä kehittämispäiville, jotta he ymmärtäisivät paremmin ammattikorkeakoulun toimintaa, ja sen tarpeita, uuden campuksen suhteen. Campus Concept – työryhmä perustettiin vuonna 2008 ja sen tarkoituksena oli toimia keskustelufoorumina liittyen tulevaan campukseen. Kyseinen työryhmä jatkoi toimintaansa myös campuksen valmistumisen jälkeen ja nykyään sen toimenkuvana on campuksen kehittäminen.

Opiskelijat osallistuivat suunnittelutyön eri vaiheisiin vaihtelevalla menestyksellä. Opiskelijat olivat mukana osa-alueryhmissä, joissa keskityttiin suunnittelutyön eri alueisiin. Alkuvaiheessa mukana oli opiskelijakuntien aktiiveja, mutta heidän mielenkiintonsa hanketta kohtaan väheni projektin edetessä. Suurin syy tähän oli heidän lähestyvä valmistumisensa, eivätkä he kyenneet panostamaan projektiin enää yhtä paljon. Opiskelijoiden sitouttaminen koettiin hankalaksi, koska projekti on pitkä ja moni heistä on välillä harjoittelussa tai opiskelijavaihdossa. Johtajien mielestä opiskelijoita olisi pitänyt motivoida enemmän, koska se olisi todennäköisesti parantanut heidän aktiivisuuttaan projektin suhteen.

Käyttäjälähtöisyys oli yksi suunnittelutyön kantavista teemoista ja se pyrittiin huomioimaan läpi koko suunnitteluprosessin. Suunnittelussa otettiin huomioon, mitä haluja ja odotuksia kullakin käyttäjäryhmällä oli uusien tilojen suhteen. Henkilöstön keskuudessa eniten huomiota sai avoin työtila, joka tarkoitti siirty-

mistä pois henkilökohtaisesta työhuoneesta. Tästä aiheesta käytiin pitkiä keskusteluja johtajien ja henkilökunnan välillä, koska moni piti tätä muutosta huonona asiana. Näissä keskusteluissa oli myös mukana avoimiin työtiloihin perehtyneitä asiantuntijoita, jotka toivat avoimesti esille työtilan hyvät ja huonot ominaisuudet. Suurin osa henkilökunnasta oli lopulta avoimen työtilan kannalla, mitä edesauttoi heidän sitouttaminen sen suunnitteluun. Suunnittelussa otettiin myös huomioon opiskelijoiden toive hiljaisesta työtilasta, mutta sille ei ole ollut juurikaan käyttöä kuluneen vuoden aikana. Käyttäjälähtöisyyden toteutumisen kannalta on tärkeää että kaikki saavat olla mukana suunnittelutyössä.

6.2 Hankesuunnittelu

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu toimi kolmessa eri toimipisteessä Porvoon kaupungin alueella ja heidän vuokrasopimuksensa oli päättymässä vuoden 2010 lopussa. Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon yksiköllä ei ollut varsinaista tilatarvetta, mutta sen hetkiset tilat eivät olleet tarkoituksenmukaiset.

Yhteinen campus tuottaa ammattikorkeakouluille taloudellista etua ja nostaa koulutuksen tehokkuutta. Tiiviimpi yhteistyö mahdollistaa koulutustarjonnan sekä hanketoiminnan kehittämisen yhdessä Porvoon alueen elinkeinoelämän kanssa. Yhteisen campuksen ideointia aloitettiin jo vuonna 2005, mutta Länsirannan alueelle rakennettavaan uudisrakennukseen päädyttiin vuonna 2007. Uudesta rakennuksesta haluttiin luoda moderni, pedagogisesti toimiva kokonaisuus. Kyseisen rakennuksen tuli tukea niin oppilaitoksia kuin heidän yhteistyökumppaneidensa ydintoimintaa. Yhteistyön tavoitteena olivat monipuoliset kehittämishankkeet, joissa opiskelijat voisivat suorittaa erilaisia opintoja.

Korkeakoulucampuksen rakentamispäätöksen jälkeen syntyi laaja keskustelu siitä, minkälainen uuden campuksen tulisi olla. Tätä keskustelua varten perustettiin Campus Concept – työryhmä (myöhemmin CC-ryhmä). Alusta asti oli selvää, että suunnittelun lähtökohtana olisi käyttäjälähtöisyys niin tilojen kuin palvelujen suhteen. Campus nähtiin työn, oppimisen, asumisen ja vapaa-ajan kes-

kuksena, joka sisältää muutakin kuin perinteistä oppilaitostoimintaa. Campuksen oli siis tarkoitus olla paljon muutakin kuin pelkkä oppilaitosrakennus.

Työtilojen oli tarkoitus olla monimuotoisia, helposti muunneltavia ja läpinäkyviä. Tilojen tuli soveltua neuvotteluihin, seminaareihin, projektityöskentelyyn, ryhmittöihin sekä luentomuotoiseen opetukseen. Tilatarve vaihtelee paljon projektin muodon, koon ja yhteistyökumppanin mukaan. Pysyvämpään projektityöskentelyyn varattiin iso yhtenäinen tila, joka mahdollistaa avokonttoriopiskelun. Samasta tilasta löytyy työpiste myös ohjaajalle.

CC-ryhmän keskusteluissa kiinnitettiin huomiota myös vapaan kohtaamisen tiloihin, kuten aula-, kahvila- ja ravintolatiloihin. Nämä tilat mahdollistavat ihmisten epämuodollisen tapaamisen ja ajatustenvaihdon myös virallisen ohjelman ulkopuolella. Uusien tilojen oli tarkoitus mahdollistaa opiskelijoiden ja opettajien rajapinnan murtamisen, jotta he olisivat lähempänä toisiaan tasavertaisina kumppaneina.

Vuonna 2005 tehdyn tilatarvekartoituksen yhteydessä kerätyissä mielipiteissä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opettajat toivoivat kaikille erityistoiminnoille omia tiloja. Auditoriot, piirtoheittimet, kasettisoittimet ja taulut nousivat myös esiin palautteissa. ”Akvaariomallia” paheksuttiin yleisesti, mutta konkreettiset vastaehdotukset uusien tilojen suhteen puuttuivat.

Onnistunut yhteistyö kahden organisaation välillä edellyttää yhteistä toimintamallia, eikä sellaista voi kopioida valmiina, vaan se on luotava yhdessä. Yhteissuunnittelu on keskeisessä roolissa uusien toimintamalleja luotaessa. Laurea ammattikorkeakoulun opiskelijoiden mahdollisuudet suorittaa opintoja vieraalla kielellä kasvavat, koska Haaga-Helia ammattikorkeakoulu tarjoaa tutkintoon johtavaa koulusta kolmella kielellä. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opiskelijoiden hyvinvointimatkailuun liittyvät opinnot hyötyvät Laurea ammattikorkeakoulun opintotarjonnasta. (Wiitakorpi, Iris. 2011. s. 5-9)

6.3 Campuksen käyttöönotto

Porvoon kaupungille campus -hanke on ollut tärkeä ja se tukee ammattikorkeakouluja vuokratilastuksissa seuraavan kymmenen vuoden ajan. Yhteinen campus on lisännyt ammattikorkeakoulujen tunnettavuutta ja vetovoimaa Itä-Uudenmaan alueella. Porvoon campus otettiin käyttöön vuoden 2011 Tammi-kuussa, jolloin molemmat ammattikorkeakoulut siirtyivät yhteisiin tiloihin vanhoista toimipisteistään. Työskentely uudessa ympäristössä ei aina ole ongelmantonta, varsinkaan silloin kun toimijat ovat toisilleen tuntemattomia ja yhteistä toimintakulttuuria ei vielä ole olemassa. Tällaista radikaalia toimintakulttuurin muutosta voi pehmentää laadukkaalla tiedotuksella sekä perehdytyksellä uuteen toimintaympäristöön.

Laadukkaalla suunnittelulla pyritään saavuttamaan tehokas sekä käyttäjäystävällinen rakennus. On ennemminkin sääntö kuin poikkeus, että kaikki asiat eivät mene niin kuin on suunniteltu. Uuden rakennuksen keskeisimpiä ongelmia ovat olleet varastotilojen vähyyks sekä terassin saavutettavuus. Terassille kulkua jouduttiin rajoittamaan turvallisuussyistä, koska rakennukseen saa olla vain yksi pääsisäänkäynti. Toinen merkittävä syy oli tuulikaapin puuttuminen terassille käynnin yhteydestä. Varastotilat mitoitetaan usein alakanttiin, koska niitä pidetään kalliina neliöinä eivätkä ne ole tuottavia tiloja. Toinen syy voi olla, että suunnittelijalla ei ole ollut tietoa käyttäjän tarpeista varastotilojen suhteen. Vuoden 2011 aikana ilmeni myös ongelmia talotekniikassa ja tilavarausjärjestelmässä. Talotekniset ongelmat pystytään useimmiten ratkaisemaan ennen takuuajan päättymistä ja yleensä ne vaativat teknisten laitteiden hienosäätöä. Ongelmat tilavarausjärjestelmän kanssa liittyvät ohjelman käytettävyyteen sekä henkilökunnan perehdytyksen puutteellisuuteen. Ennalta tehtyjä tilavarauksia ei pysty perumaan ilman pääkäyttäjän lupaa, mikä vähentää tilojen käytön tehokkuutta. Hankaluudet tilavarausjärjestelmän kanssa heijastuvat päivittäiseen toimintaan, koska lukujärjestysten mukaan tilojen riittävyyden kanssa on esiintynyt ongelmia.

6.4 Opiskelijoiden kokemuksia

Haastattelimme kolmea Laurea ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman opiskelijaa. He olivat 2. ja 3. vuosikurssin opiskelijoita, joilla oli ollut vuoden 2011 aikana 17 viikkoa harjoittelua campuksen ulkopuolella. Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opiskelijat eivät valitettavasti ehtineet haastatteluun vierailumme aikana. Haastattelua ohjanneet kysymykset liittyivät uuden campuksen tiloihin ja palveluihin sekä näiden käytettävyyteen.

Opiskelijoiden mielestä uusi campus tuntuu enemmän ammattikorkeakoululta, koska vanhoissa tiloissa työskenneltiin yhdessä ammattiopiston kanssa. Vanha rakennus koettiin laitospaisena eivätkä tilat tukeneet projektimaista työskentelyä. Toiminta yhteisissä tiloissa Haaga-Helia ammattikorkeakoulun kanssa lisää myös kansainvälisyyttä, koska heillä on englanninkielisiä koulutusohjelmia sekä opiskelijoita ympäri maailmaa. Opiskelijat viettävät aikaa campuksella myös projektien ja itsenäisen työskentelyn merkeissä. Nykyaikaiset projektityöskentelytilat, tietokoneluokat, avoimet työskentelytilat sekä ravintola Campus tukevat opiskelua myös kontaktiopetuksen ulkopuolella. Opiskelijat olivat erityisen tyytyväisiä ravintola Campusin sisustukseen sekä aukioloaikoihin.

Rakennuksessa on käytetty paljon lasia, joka näkyy erityisesti väliseinissä sekä campuksen julkisivussa. Seinien läpinäkyvyys aiheutti opiskelijoille aluksi keskittymisvaikeuksia, koska he eivät olleet tottuneet näkemään liikettä luokan ulkopuolella. Opiskelijoiden mielestä tilojen numerointi on toteutettu huonosti, mutta läpinäkyvyys helpottaa oikean tilan löytymistä rakennuksessa. Läpinäkyvyys ja avoimuus ovat campuksen perusarvoja ja niitä on pyritty toteuttamaan niin rakennuksessa kuin ammattikorkeakoulujen toiminnassakin. Opiskelijat uskovat uuden campuksen lisäävän molempien ammattikorkeakoulujen vetovoimaa potentiaalisten hakijoiden silmissä.

Kuva 8. Porvoon campuksen neuvotteluhuone ja taustalla ryhmätyötila.

Opiskelijoiden mielestä henkilökunnalle sekä opiskelijoille olisi pitänyt järjestää perehdytys rakennuksen käyttöön liittyen. Heille jäi tunne, että tilat olivat vielä keskeneräisiä opetuksen käynnistyessä. Opiskelijajärjestöillä on jaettu toimisto campuksella, mutta yhteisten pelisääntöjen puuttuminen aiheuttaa ajoittain erimielisyyksiä. Kalusteita pidettiin moderneina ja tyylikkäänä, mutta niiden ergonomia sekä käytettävyys koettiin puutteelliseksi. Opetus tapahtuu osittain perinteisellä tyyllillä, mikä edellyttäisi kunnan pulpetteja pelkän tuoliin integroidun levyn sijaan.

Opiskelijat toivoivat parempaa tiedotusta yhteisistä opinnoista ja mahdollisuudesta ottaa kursseja myös Haaga-Helia ammattikorkeakoulun puolelta. Opiskelijat olisivat halunneet campukselle kuntosalin, mutta sitä ei rakennettu johtuen rehtorin periaatepäätöksestä. Opiskelijajärjestö vuokraa liikuntatiloja campuksen ulkopuolelta, mutta opiskelijoiden osallistuminen on ollut melko vähäistä.

7 YHTEENVETO

Kiinteistön loppukäyttäjän näkökulma on oleellinen huomioon otettava seikka tilojen suunnittelussa niin rakennuksen elinkaaren, tehokkaan tilankäytön kuin asiakastytyväisyydenkin kannalta. Käyttäjälähtöisyyden toteuttaminen on rakennushankkeen yksi suurimmista haasteista. Haastavan siitä tekee käyttäjäryhmien erilaiset tarpeet toisiinsa nähden. Suunnitteluryhmään tulisi kuulua henkilöitä jokaisesta käyttäjäryhmästä, palvelujen tuottajia unohtamatta.

Joissakin tapauksissa tulevien käyttäjien tarpeiden kartoitus on hankalaa tai miltei mahdotonta. Esimerkiksi Porvoon campusta suunniteltaessa opiskelijoiden sitouttaminen projektiin koettiin hankalaksi. Syynä tähän oli opiskelijoiden motivaatio kyseistä projektia kohtaan, koska campus ei valmistunut heidän opintojensa aikana. Myös tätä opinnäytetyötä tehdessä on opiskelijoiden osallistaminen koettu haastavaksi. Metodina käytettyyn tulevaisuusverstaaseen osallistui allekirjoittaneiden lisäksi 8 opiskelijaa, vaikka potentiaalia löytyy noin 9500 opiskelijan verran. Opiskelijoita tulisi motivoida osallistumaan tulevaisuuden suunnitteluun. Pakollinen poikkitieteellinen kurssi syksyksi 2012 olisi yksi vaihtoehto, koska kurssista saatavat opintopisteet motivoivat opiskelijoita.

Turun ammattikorkeakoulun tämän hetkiset tilat eivät täysin vastaa opiskelijoiden vaatimuksia. Syitä tähän ovat pedagogiikan muuttuminen perinteisestä luennoinnista kohti projektimuotoista työskentelyä sekä rakennusten fyysinen ikä. Tulevaa Kupittaaan kampusta ajatellen on tärkeää miettiä työskentelytapojen kehittymistä pitkällä aikavälillä. Suunnittelijoiden tulisi asettaa fokus paljon kauemmaksi kuin vuoteen 2016 asti. Minkälaista on elämä Kupittaaan kampuksella vuonna 2050? Minkälainen on tulevaisuuden opiskeluympäristö?

Perehdytysoppaan tekeminen ennen rakennuksen käyttöönottoa on suositeltavaa, koska sillä pystytään vaikuttamaan positiivisesti rakennuksen oikeaoppiseen käyttöön. Käyttäjien tyytyväisyyttä uutta rakennusta kohtaan lisää mahdollisuus päästä vaikuttamaan sen suunnitteluun sekä yhteisiin pelisääntöihin. Yh-

teishengellä sekä yhteisillä säännöillä on positiivinen vaikutus yhteisöllisyyden todelliseen syntymiseen.

Kaikki haastatellut opiskelijat Turun ammattikorkeakoulussa toivoivat lisää projektitiloja. Tulevien tilojen toivotaan myös olevan muuntojoustavia, jotta niitä voidaan käyttää monipuolisemmin. Projektitilan tulisi olla varattavissa pidemmäksi ajaksi kerrallaan. Porvoon kampuksen käyttäjien kokemukset projekti- ja ryhmätyöskentelytiloista olivat positiivisia, koska tilat oli suunniteltu kyseistä toimintaa varten.

Tulevaisuusverstaassa esiin nousseet palvelut lisäävät viihtyvyyttä kampuksella, erityisen tärkeää on että palvelut ovat käytettävissä myös klo 16 jälkeen. Opiskelijoiden ei tarvitse lähteä muualle tekemään koulutehtäviä / projekteja, jos palvelut ja tilat tukevat tätä toimintaa kampuksella.

8 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön lähtökohtana oli projektin alussa määritelty tavoite. Asetettuun tavoitteeseen nähden opinnäytetyöstä saadut tulokset olivat käyttäjälähtöiseen tilasuunnitteluun suuntautuneita. Työn tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden eli pääkäyttäjien tarpeita uuteen kampukseen liittyen. Työn tarkoitus on antaa näkemystä tulevan kampuksen käyttäjälähtöiseen suunnittelutyöhön, jonka rooli on merkittävä koko hankkeen onnistumisen kannalta.

Työn rajaaminen oli haastavaa, koska tehty rajaaminen opiskelijoiden käyttäjäryhmään antoi työhön vapautta ottaa huomioon eri näkökulmia. Näitä huomioon otettavia näkökulmia oli jo alun perin useita, koska aiheen rajaaminen oli liian laaja. Työn tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden ajatuksia nykyisistä sekä tulevaisuuden opiskeluympäristöistä. Aihe rajattiin koskemaan käyttäjälähtöistä suunnittelua liittyen Kupittaaan kampukseen. Käyttäjälähtöistä ajattelua on tuotu esille palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelmassa, joten oli luontevaa pohjata opinnäytetyö kyseiseen käsitteeseen.

Opinnäytetyössä käytettyjen menetelmien valinta oli haaste tutkimusaiheen ollessa ideointia ja uutta näkökulmaa vaativa. Tulevaisuusverstaan valinta yhdeksi menetelmäksi oli tarkoituksenmukaista käyttäjien näkökulman huomioimista ajatellen. Tutkimuksen validiteettia eli uskottavuutta ajatellen tutkimusmenetelmä olisi kaivannut lisää asiantuntijuutta tulevaisuusverstaan käyttöön menetelmänä.

Opinnäytetyön aikana tehdyissä haastatteluissa nousi esiin kehittämistarve liittyen tilojen varausjärjestelmiin. Turun ammattikorkeakoulussa ja Porvoon kampuksella on esiintynyt ongelmia tilavarausjärjestelmien käytön ja käytettävyyden kanssa. Tämä asia nousi esiin tehtyjen haastatteluiden yhteydessä. Tilavarausjärjestelmän valintaan tulisi kiinnittää huomiota kampushankkeen suunnitteluvaiheessa, jotta käyttäjät ehtivät perehtyä järjestelmään enne kampuksen käyttöönottoa.

LÄHTEET

Kirjat

- Aaltonen, M. 2012. Vankempi ote tulevaisuudesta. Turun Sanomat 1.4.2012, 19
- Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy.
- Burman, Koivunen, Kuittinen, Luukannel, Manninen, Passi & Särkkä (2007: 38, 69) Opiskelu-ympäristö
- Grönfors (1985, 90) Grönfors, M. 1985. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. 2. painos. Helsinki: WSOY.
- Haasio, A. & Piukkula, J. 2001. Oppiminen verkossa. Helsinki. BTJ Kirjastopalvelu
- Harrison, A, (2006) Working to Learn, Learning to Work: Design in Educational Transformation. DEGW Fourth Annual Founders' Lecture London: Royal College of Physicians
- Hirsjärvi, S. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hyvä koulu / toim. Marja Perkiö-Mäkelä, Nina Nevala, Vappu Laine. Helsinki: Työterveyslaitos, 2006. Vammala : Vammalan Kirjapaino
- Meisalo, V., Sutinen, E., Tarhio, J., 2003. Modernit oppimisympäristöt. Pieksämäki: Tietosano-ma.
- Manninen, J., Pesonen, S. 1997. Uudet oppimisympäristöt. Aikuiskasvatus 4/97
- Nuikkinen, K. 2005. Terveellinen ja turvallinen koulurakennus. Helsinki: Opetushallitus.
- Nuikkinen, K. 2009. Koulurakennus ja hyvinvointi. Teoriaa ja käyttäjän kokemuksiaperuskou-luarkkitehtuurista. Acta Universitatis Tamperensis 1398. Kasvatustieteiden laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Partanen, E. 2003. Käyttäjälähtöisyyttä tilasuunnitteluun. Toimivat tilat tilapalveluille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän yliopistopaino.
- Pennanen, Ari 1999. Rakennushankkeen tilamitoitus. Rakennustieto Oy. Saarijärvi: Kirjapaino Gummerus Oy.
- Rauramo, Päivi 2008. Työhyvinvoinnin portaat, viisi vaikuttavaa askelta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.
- Woolner, Pamela. Future Schools: Design of Learning Spaces. London, GBR: Continuum Inter-national Publishing, 2010. p1. <http://site.ebrary.com/lib/turkuamk/Doc?id=10422384&ppg=10> Copyright © 2010. Continuum International Publishing.

Internet-sivut

Turun ammattikorkeakoulu 2012. [viitattu 12.12.2011] Saatavissa www.turkuamk.fi > Turun ammattikorkeakoulu > Esittely > Arvot ja strategia

Haaga-Helia 2012. [viitattu 5.12.2011] Saatavissa <http://www.haaga-helia.fi/> > Tietoa HAAGA-HELIasta > Strategia

Turun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta 2012. [viitattu 15.4.2012] Saatavissa www.opiskelijakunta.net > Turun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta > TUO > Edunvalvonta

Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali 2012. [viitattu 3.4.2012] Saatavissa www.tulevaisuus.fi > Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali > Menetelmät > Skenaariotyöskentelyn sovellukset

Porvoo campus 2011. [viitattu 5.12.2011] Saatavissa www.porvoocampus.fi/fi/laureaamk > Porvoo campus > Laurea

Porvoo Campus 2011. [viitattu 12.12.2011] Saatavissa www.porvoocampus.fi/fi/porvoo-campus-2010-konsepti > Porvoo campus, Porvoo Campus -konsepti

Laurea ammattikorkeakoulu. [viitattu 5.12.2011] Saatavissa www.laurea.fi/fi/tietoa-laureasta/strategia/Sivut/default.aspx > Laurea ammattikorkeakoulu > Tietoa Laureasta > Strategia

Turun kaupunki 2012. [viitattu 4.4.2012] Saatavissa <http://www05.turku.fi/ah/kh/2011/1031028x/2619702.htm> > Turun kaupunki > Päätökset ja talous > Esityslistat ja pöytäkirjat > Kaupunginhallitus > Takaisin vuoden valintaan > 2011 > 31.10.2011 - Pöytäkirja - 028/2011 > 499 §

Haastattelut

Lis-Marie Enroth-Niemi ja Iris Wiitakorpi, Porvoon campuksen johtajat. 1.11.2011

Elisa Toivonen, Pekko Honkasalo, Salla Niemi ja Mirikka Hautamäki, TOM ry:n haastattelu 9.11.2011

Anniina Tupitsa, Antti Ovaskainen, Arttu Koskinen ja Katja Nortunen, Sykli ry:n haastattelu 9.11.2011

Rautanen, Maria-Linnea, Ripatti, Petra, Ylikangas, Tom. Laurea opiskelijakunta 1.11.2011.

Lakka, Ulla-Maija, Turun ammattikorkeakoulun talousjohtaja

Lehtinen, Mikko, Turun kaupungin tilajohtaja, Tilakeskus

Putkonen, Ari. Turun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysjohtaja. 14.11.2011

Muut

Turun ammattikorkeakoulu. Kampussuunnittelun työpaketit 2012 [pdf-dokumentti] [viitattu Saatavissa

https://messi.turkuamk.fi/Lists/Pulloposti/Attachments/125/kampussuunnittelu_tyoryhmat_luonnos_17022012.pdf

Kärnä, Sami; Nenonen, Suvi & Junnonen, Juha-Matti 2010. KÄYTTÄJÄLÄHTÖINEN RAKENNUKSEN ARVIOINTIMENETELMÄ – Asiakaskokemukset kehittämisen työvälineenä [pdf-dokumentti]. Espoo: Aalto-yliopiston teknillinen korkeakoulu Rakenne- ja rakennustuotantotekniikan julkaisu B [viitattu 23.5.2012] Saatavissa http://bes.aalto.fi/en/publications-002/reports/raportti_b21/

Kuuskorpi, Marko. 2012. Tulevaisuuden fyysinen oppimisympäristö. Käyttäjälähtöinen muunneltava ja joustava opetustila. Kasvatustieteen väitöskirja. Turun Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos, Rauman yksikkö.

Prestos07FM. 2009. Turun ammattikorkeakoulun toimitilat 2020. (Ei julkaistu)

Wiitakorpi, Iris. 2011. Uusi opettajuus ja sen mahdollistavat työtilat (Ei julkaistu)

LIITTEET

Kysymyksiä Turun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysjohtaja Ari Putkoselle 14.11.2011

1. Mikä on T&K-yksikön keskeisin tehtävä Turun amk:ssa?
2. Mikä on tutkimus- ja kehitysyksikön rooli suunnitteilla olevassa campushankkeessa?
3. Millaisia tavoitteita yksiköllänne on projektin suhteen?
4. Onko (T&K:lla) olemassa oma työryhmä projektia varten?
5. Yksikön visio aiheesta? Jos ei ole, niin mikä on henkilökohtainen visio?
 - a. hankkeen tarpeellisuus?
 - b. opiskeluympäristö?
6. Onko Turun amk:ssa tehty kyselyä opiskeluympäristöä koskien?
7. Eri käyttäjäryhmien tarpeiden huomioiminen suunnitteluvaiheessa?
8. Muuttuuko pedagogiikka uuden opiskeluympäristön myötä?
9. Miten tulevaisuuden tarpeita voitaisi ennakoida suunnittelutyössä?
10. Tukipalvelut tulevaisuuden opiskeluympäristössä?
11. Yritysyhteistyö tulevalla kampuksella?
12. Käytetäänkö T&K:ssa tulevaisuudentutkimuksen menetelmiä?

Kysymyksiä Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön johtajalle Iris Wiitakorvelle sekä Haaga-Helian ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön johtajalle Lis-Marie Enroth-Niemelle 1.11.2011

1. Onko suunnittelussa hyödynnetty Laurean ONT:tia nimeltä ”Ihanneoppimisympäristöterveysalan opiskelijoiden kuvaamana”?
2. Onko Laureassa tehty opiskeluympäristökyselyä?
3. Suunnitteluryhmän kokoonpano?
4. Mitä puutteita on tullut esille kampuksen valmistumisen jälkeen?
5. Suunnittelutyön isot asiat?
6. Käyttäjälähtöisyyden huomioiminen suunnittelussa?
7. Yritysyhteistyön ilmenemismuodot kampuksella?
8. Vaikuttiko aluekehitys (kunnallispolitiikka) kampukseen?
9. Mistä ajatus pedagogiseen muutokseen?
10. Ovatko muutokset pedagogiikassa tapahtuneet myös muissa toimipisteissä?
11. Onko opiskelijoiden palautetta campuksesta kerätty systemaattisesti?

Kysymyksiä Laurea ammattikorkeakoulun Porvoon yksikön opiskelijajärjestön edustajille 1.11.2011.

1. Mikä on opiskelijoiden yleinen mielipide uudesta campuksesta?
2. Onko campuksesta kerätty palautetta opiskelijoilta?
3. Missä olisi parantamisen varaa opiskelijoiden mielestä?
4. Ollaanko yritysyhteistyöhön tyytyväisiä?
5. Yhteistyö koulutusohjelmien kesken?
6. Saavutettavuus?
7. Tukipalveluiden riittävyys?
8. Tarvetta muille tukipalveluille?
9. Oppituntien ulkopuolisen ajan viettäminen campuksella?
10. Nimikkotilayhteistyön hyödyllisyys opiskelijoille?

Kysymyksiä Turun ammattikorkeakoulun opiskelijoille Ruiskadulla ja Sepänkadulla 8.11. ja 9.11.2011

1. Nykyinen opiskeluympäristö
 - viihtyisyys?
 - käytettävyys/toimivuus?
 - puutteet?
2. Yritysyhteistyö tällä hetkellä?
3. Yhteistyö koulutusohjelmien kesken?
4. Tilojen saavutettavuus rakennuksen sisällä, navigointi kiinteistössä?
5. Tukipalveluiden riittävyys?
6. Tarvetta muille tukipalveluille?
7. Vastaavatko nykyiset tilat koulutusohjelman tarpeita?
8. Millaisia muita tiloja tarvittaisiin?
9. Oppituntien ulkopuolisen viettäminen koulussa (itsenäinen opiskelu)?
10. Vapaa-ajan viettäminen koulussa?
11. Yhteisöllisyys tällä hetkellä?